

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Cynllun Ffermio Cynaliadwy - Haen Gyffredinol

UA1: Iechyd Pridd – Canllawiau Technegol

Ionawr 2026

Pryd i godi samplau pridd

Yr amser gorau i godi samplau pridd yw yn yr hydref, pan fydd amodau'r pridd (gan gynnwys y tymheredd a'r lleithder) yn golygu ei bod yn haws codi samplau ac mae'r canlyniadau'n fwy cynrychioladol.

Hefyd, ddylech chi ddim codi samplau 6 mis neu lai ar ôl gwasgaru calch neu wrtaith (heblaw am Nitrogen), neu o fewn 6 wythnos ar ôl gwasgaru tail.

Yn olaf, peidiwch â chodi samplau lle bu aflonyddu amlwg ar y pridd, er enghraifft wrth gatiau neu fannau bwydo, neu'n rhy agos at ffiniau caeau a thomenni tail, talarau neu wrth goed. Peidiwch â chodi samplau lle mae'n amlwg bod anifeiliaid wedi bod yn gwneud dŵr neu'n teilo.

Dewis Unedau Samplu

Mae'n bwysig eich bod yn codi samplau o'r tir sydd wedi'i wella mewn cae. Os mai'r un math o bridd sydd yn y cae cyfan a'i fod i gyd yn cael ei reoli yn yr un ffordd, gallwch samplu'r cae cyfan fel un uned samplu. Mater syml wedyn yw rhannu'r gwaith o samplu holl gaeau'r fferm dros y 5 mlynedd.

Os yw'r cae cyfan yn cael ei reoli yn yr un ffordd a bod ei holl bridd o'r un math neu wead, ond ei fod yn fwy na 10ha, yna dylech ei rannu yn ddwy uned samplu o leiaf.

Os ydych yn rheoli rhannau gwahanol o'r cae mewn ffyrdd gwahanol, dylech ystyried rhannu'r cae yn nifer o unedau samplu. Yn yr un modd, os ydych chi'n gwybod bod amrywiaeth o fathau o bridd yn yr un cae neu os yw'ch cnwd yn tyfu ar raddfa wahanol yn rhannau gwahanol y cae, ystyriwch rannu'r cae yn nifer o unedau samplu. Gallwch godi samplau pridd eich hun neu ddewis cwmni i wneud ar eich rhan. Dylech ddefnyddio'r un uned samplu bob tro y byddwch chi'n profi'r pridd dros amser i chi allu gweld unrhyw newidiadau go iawn yn statws maethynnau'r pridd.

Offer samplu a argymhellir

Beth sydd ei angen arnoch:

- Er nad ydyn nhw'n orfodol, rydyn ni'n argymhell eich bod yn defnyddio taradr (*auger*) / teclyn turio (*corer*) i godi samplau pridd â llaw: gallwch eu prynu ar-lein neu mewn siopau nwyddau haearn.
- Cyn codi sampl, gosodwch y turiwr ar 7.5 cm neu 15 cm. Mae dyfnder y sampl yn dibynnu ar y defnydd tir: hyd at ddyfnder o 15 cm os yw'n gae â neu'n borfa dros dro, neu 7.5 cm o ddyfnder os yw'n borfa barhaol. Mae'n bwysig iawn bod yn gywir a chyson o ran dyfnder gan fod pridd sy'n agos at y wyneb yn gallu bod yn wahanol iawn i bridd dwfn.
- Pren mesur
- Bagiau ar gyfer cadw samplau pridd i'w hanfon i'r labordy gyda labeli
- Pen marcio parhaol
- Ffôn clyfar neu ddyfais GPS

Sut i godi samplau pridd

Ym mhob uned samplu dan sylw, codwch samplau pridd gan ddilyn y camau isod:

- Peidiwch â chodi samplau pridd lle mae tomenni tail wedi bod, o fannau bwydo neu dalarau, wrth gatiau neu ffiniau caeau. Chewch chi ddim samplau cynrychioliadol iawn yno.
- Cerddwch ar draws y cae mewn siâp W llydan a chodi 5-7 o is-samplau ar bob coes o'r W gyda'r un pellter rhwng pob un ar y dyfnder gofynnol ar gyfer y cnwd.
- Mae cymryd nifer o is-samplau yn helpu i sicrhau bod y canlyniadau'n gywir ac yn gynrychioliadol o'r cae / uned samplu gyfan.
- Dylech godi samplau o ddyfnder o 7.5cm ar borfa barhaol a 15cm ar dir â neu borfa dros dro.
- Tynnwch unrhyw gerrig a darnau mawr o lystyfiant o bob sampl cyn eu rhoi i gyd gyda'i gilydd mewn un cynhwysydd glân.
- Cymysgwch yr is-samplau'n drylwyr i greu un sampl mawr cyfunol terfynol.
- Rhowch y swm sydd ei angen o'r sampl terfynol mewn un bag dan sêl. Bydd y rhan fwyaf o labordai angen tua 400g o bridd llaith i allu cynnal dadansoddiad ond gall eich labordy esbonio hyn yn gliriach wrthyh.
- Labelwch y bag gan ddefnyddio pen marcio parhaol gydag enw/rhif y cae, eich enw chi, enw'r fferm a'r dyddiad.
- Anfonwch y bag(iau) i'r labordy i'w dadansoddi gyda'r gwaith papur angenrheidiol gan ailadrodd enw'r fferm, enwau/rhifau'r caeau (wedi'u hysgrifennu ar fagiau'r samplau), eu lleoliad gan ddefnyddio GPS neu'r ffôn, dyddiad y sampl, dyfnder y sampl a'r dadansoddiad sydd ei angen arnoch.

Os nad ydych yn siŵr o'r gofynion o ran codi samplau a sut i'w pacio, holwch y labordy sy'n cynnal eich profion pridd.

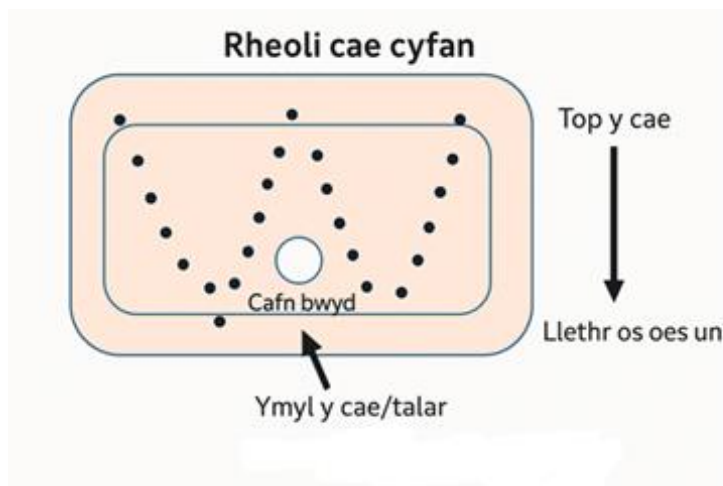
Gallwch gyflogi rhywun arall i godi samplau pridd ar eich rhan neu gallwch ei wneud eich hun. Os penderfynwch ei wneud eich hun, dilynwch y drefn uchod.

Disgwylir y bydd angen 20 munud arnoch i godi samplau fesul uned samplu, a bydd angen amser arnoch hefyd i grynhoi'r samplau, eu hanfon i'r labordy a gwneud y gwaith papur.

Er nad yw'n un o ofynion y Weithred Gyffredinol, i'n helpu gyda'r dadansoddiad, cofnodwch ddata ychwanegol am y lleoliad, gan gynnwys y math o bridd (os ydych yn gwybod) a hanes rheoli'r cae lle mae'r uned samplu i'ch helpu gyda phenderfyniadau rheoli yn y dyfodol (h.y. cnwd blaenorol, cnwd cyfredol, tail/slyri neu wrtaith, ac ati).

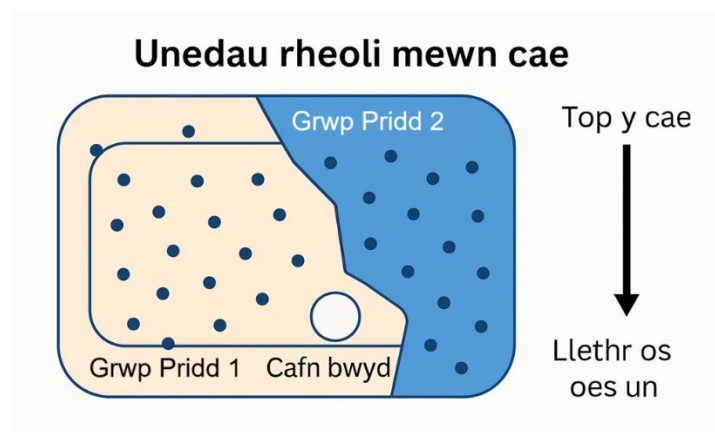
Mae mesuriadau a dadansoddiadau opsiynol pellach a allai'ch helpu i bennu iechyd y pridd, er enghraifft: asesu strwythur pridd h.y. palu pydew i asesu proffil pridd lle mae'r tir wedi'i gywasgu, dyfnder gwreiddiau ac ati; rhifo mwydod (pryfed genwair); ac asesu erydiad ac olion aflonyddu.

Gweler isod enghraifft o ddull samplu W safonol:

Ffigur 1 Canllaw ar gyfer samplu siâp 'W' sy'n ystyried mannau lle ceir olion o aflonyddu ar y pridd. Ffynhonnell: 2007a; Smith et al., (2022)

Gweler isod ddull samplu cae lle ceir mwy nag un dull rheoli:

Ffigur 2 Canllaw ar gyfer samplu siâp 'W' ar gae â 2 uned reoli. Ffynhonnell: 2007a; Smith et al., (2022)

Storio ac Anfon Samplau

Os nad yw'n bosib anfon y sampl/samplau pridd i'r labordy yn syth ar ôl codi'r samplau, gallwch storio'r pridd mewn oergell am hyd at 1 wythnos. Dylech anfon y samplau i'r labordy o fewn 1 wythnos ar ôl eu codi.

I drefnu anfon y sampl i'r labordy, defnyddiwch y ffurflen cyflwyno samplau ar wefan y labordy. Dylech gynnwys enw'r fferm, enw'r uned samplu, ei lleoliad gan ddefnyddio GPS neu ffôn os cafodd ei gymryd, y dadansoddiad rydych chi am ei gael (P, K, Mg, pH, SOM) a'r manylion ar gyfer cysylltu â chi.

Holwch eich labordy sut i bacio, labelu, anfon a threfnu'r samplau. Efallai y gallwch gysylltu â'r labordy ar ei wefan, neu gallwch ddefnyddio gwefan y cludwr i drefnu anfon

y samplau pridd i'r labordy. Bydd y labordy yn rhoi gwybod i chi bod y samplau wedi cyrraedd a bydd hefyd yn dychwelyd y bocs oer a'r pecynnau iâ i gyfeiriad y fferm.

Mae'n bwysig bod yr holl samplau pridd o'ch fferm yn cael eu hanfon i'r un labordy a bod yr un dulliau'n cael eu defnyddio bob cyfnod samplu.

Mae gwefan yr AHDB yn rhestru nifer o labordai achrededig y gallwch anfon samplau pridd atyn nhw i'w dadansoddi. Fe welwch fanylion cwmnïau a fydd yn gallu codi samplau pridd a chynnal dadansoddiad mewn labordy.

[Soil and forage testing companies | AHDB](#)

Dehongli Canlyniadau Dadansoddiad

Bydd canlyniadau dadansoddiad y labordy yn cael eu hanfon atoch dros e-bost neu drwy'r post. Byddwch yn derbyn un set o ganlyniadau fesul sampl pridd cyfunol (h.y. fesul uned samplu).

Ar ôl 1 Ebrill 2026, ni fydd Cyswllt Ffermio yn ariannu profion pridd ar gyfer ffermwyr sydd yn yr SFS, ond bydd cymorth yn dal ar gael i ddehongli'r canlyniadau ac i ghyngori ar unrhyw gamau priodol.

Gallwch ofyn i gynghorydd â'r cymwysterau priodol am ragor o gyngor ar bridd a maetholion ar ôl ichi gael canlyniadau eich profion pridd e.e. Cynllun Hyfforddi Cyngor ac Ardystio Gwrtait (FACTS).